

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 26/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], zastúpeného WERNER & Co. s.r.o., Žltá 2/F, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-16C/39/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-16C/39/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. B2-16C/39/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 26/2025-10 z 15. januára 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 2. januára 2025, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní uvedenom v záhlaví tohto nálezu (ďalej len „napadnuté konanie“). Tiež navrhuje prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať mu finančné zadosťučinenie 5 000 eur a napokon mu priznať náhradu trov konania 1 263,79 eur s DPH.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyjadrenia mestského súdu je zrejmé, že sťažovateľ je žalobcom v napadnutom konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V konaní začatom v roku 2020 dosiaľ nebolo vo veci samej ani len v prvom stupni rozhodnuté, pričom posledné pojednávanie sa uskutočnilo 17. februára 2023 a najbližšie je nariadené na 26. máj 2025.

3. Sťažovateľ namieta, že mestský súd postupuje mimoriadne pomaly a počas štyroch rokov vec, ktorá nie je náročná, nerozhodol. Od februára 2023 nepojednával. Vec má byť pre sťažovateľa naliehavá, pretože majú byť upravené aj práva k bytu zaťaženému úverom, ktorý spláca sám sťažovateľ, pričom je mu znemožnené byt užívať. Sťažnosť predsedovi súdu nepodal, argumentujúc, že nie je konštantnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) považovaná za účinný prostriedok nápravy, preto od jej využitia upustil.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Predsedníčka mestského súdu k veci uviedla, že sťažovateľ napriek tomu, že nie je to jeho povinnosť, sa ani len nepokúsil o nápravu podaním sťažnosti predsedovi súdu. Dĺžku konania dáva za vinu predovšetkým stranám konania z týchto dôvodov:

- prvé pojednávanie nariadené na 3. november 2021 bolo odročené na návrh strán sporu (choroba právneho zástupcu žalobcu, potreba oboznámenia sa právnej zástupkyne žalovanej so spisom),
- druhé pojednávanie nariadené na 23. február 2022 bolo odročené na návrh strán sporu (mimosúdne rokovania),
- tretie pojednávanie nariadené na 25. máj 2022 bolo odročené z dôvodu potreby zabezpečenia znaleckých posudkov,
- štvrté pojednávanie nariadené na 9. november 2022 bolo odročené na návrh žalovanej (OČR – maloletého dieťaťa),
- piate pojednávanie nariadené na 17. február 2023 bolo odročené z dôvodu preloženia sudkyne,
- 21. januára 2025 bolo nariadené pojednávanie na 26. máj 2025.

Predsedníčka mestského súdu uvádza, že od 20. februára 2023 došlo dvakrát k zmene sudcu, čo spôsobilo nečinnosť súdu, no verí, že nariadením termínu pojednávania na 26. máj 2025 bola táto nečinnosť odstránená a ústavná sťažnosť je tak nedôvodná. Ak by napriek tomu ústavný súd konštatoval porušenie práv sťažovateľa, považuje už samotné prejednanie veci za dostatočné.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Sťažovateľ podstatnou časťou argumentácie tvrdí, že zo strany okresného súdu konajúceho v jeho veci došlo k vzniku zbytočných prietáhov. Predmetom konania pred ústavným súdom je preto posúdenie, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

7. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

8. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorých *„súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietáhom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“* a *„súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“*.

9. K vzniku zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom môže pritom dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

11. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, konanie tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, a preto z právneho hľadiska napadnuté konanie nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti.

12. Ústavný súd pri posudzovaní prvého kritéria osobitne zohľadnil predmet konania, ktorý má vzhľadom na svoju povahu pre sťažovateľa význam, pretože sa týka okrem iného majetku spojeného s riešením bývania. Sťažovateľ okrem iného argumentuje, že napriek splácaniu hypotéky je z užívania bytu vylúčený. Výsledok napadnutého konania má potenciál podstatne ovplyvniť naznačenú otázku majetku určeného na bývanie.

13. Pri skúmaní toho, akým spôsobom sa na prieťahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zistil, že sťažovateľ čiastočne ovplyvnil jeho dĺžku, keďže z dôvodov aj na strane sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu, došlo k opakovanému odročeniu pojednávania (ochorenie, mimosúdne riešenie sporu).

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v napadnutom konaní, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti a vyjadrenia okresného súdu. Argumentácia súdu o dôvodoch odročovania na strane strán sporu nie je presvedčivá, pretože na proces postupného márneho odročovania dopadá obdobie viac ako jedného roka (od novembra 2021 do februára 2023) zavŕšeného preložením sudkyne.

15. Ústavný súd pripomína, že personálne obsadenie súdu, jeho organizácia či vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako ani optimalizácia súdnictva nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že opakovaná a dlhodobá práceneschopnosť zákonnej sudkyne je, pochopiteľne, z individuálneho hľadiska ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti všeobecného súdu za plynulosť konania v posudzovanej veci ju zohľadniť nemožno.

16. Ústavný súd vníma ako neprijateľnú aj argumentáciu súdu, že napokon sa prieťahy vyriešili nariadením pojednávania, pretože ide o zjavne neprímeraný čas tohto úkonu súdu (pojednávanie odročené v marci 2023 na máj 2025). Konanie na jednom inštančnom stupni presahujúce tri roky možno už vo všeobecnosti, a teda s implicitným predpokladaním aj zložitých právnych vecí považovať za ústavne neudržateľné.

17. Ústavný súd konštatuje, že okresnému súdu možno vytknúť opakovanú, ničím neodôvodnenú nečinnosť v napadnutom konaní, a preto dospel k názoru, že došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

IV.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby v napadnutom konaní

konal bez zbytočných prietáhov, pretože predmetné konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončené.

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

21. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

22. Vzhľadom na dĺžku konania vedeného okresným súdom a úkony vykonané v konaní, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie 2 000 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia návrhu sťažovateľa nevyhovelo.

V.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 949,17 eur.

24. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 371 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje 949,17 eur.

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu